

REGIÓN NUTS II ZÁPADNÉ SLOVENSKO AKO TURISTICKÁ DESTINÁCIA

Anton Kasagrandá

Abstract

The main objective of this article is to characterize and compare number of visitors of the NUTS II – west Slovakia (concretely county of Trenčín, Trnava and Nitra). Characteristic will be provided and compared on district level. We will admire and compare number of visitors and length of their visit in selected area. In summary we will compare how much and how long usually visitors stay in area.

Keywords: NUTS II, tourism, visitors, number of overnight stays, characteristic

Úvod

Cestovný ruch a jeho vplyv na ekonomický rozvoj územia súvisí o. i. s dĺžkou pobytu účastníka v mieste uskutočňovania cestovného ruchu. Slovensko je v súčasnosti podľa Gúčika (2010) pre svojich návštevníkov tranzitnou krajinou. Len niekoľko z nich sa v území zdrží viac ako tri dni. Cieľom príspevku je zistiť, koľko návštevníkov sa rozhodlo pre región NUTS II – Západné Slovensko ako pre turistickú destináciu v rokoch 2001 a 2010 a ktoré jeho subregióny sú turisticky najatraktívnejšie. Postupne porovnáme ich počty a priemerné dĺžky ich pobytov v jednotlivých okresoch a krajoch v rokoch 2001 a 2010. Druhým čiastkovým cieľom, ktorý sme si pre článok vytýčili je zistiť, či sú subregióny charakterizované podľa Ministerstva hospodárstva (2005) ako tie „s medzinárodným významom“ i v praxi turisticky najatraktívnejšie.

Typy účastníkov cestovného podľa dĺžky pobytov

Všeobecne môžeme podľa Mariota (1983) hovoriť o dlhodobom (presahujúcom 3 dni, ale kratšom ako 6 mesiacov) a krátkodobom pobyte (do troch dní). Nemčanský (1999) rozdelil turistov podľa dĺžky pobytov do týchto skupín:

- **Turista na dovolenke** (holidaymaker) – zotrúva na danom mieste viac než určitý počet nocí alebo dní,
- **Krátkodobo pobývajúci turista** (short-term tourist) – cestuje na dobu neprekračujúcu tento limit, ale trvajúcu viac než 24 hodín a zahrňujúci pobyt aspoň s jedným prenocovaním,

- **Výletník** (excursionist, sameday visitor) – v medzinárodnom cestovnom ruchu je osoba, ktorá cestuje do inej zeme než v ktorej má svoje obvyklé bydlisko a bežné životné prostredie na dobu kratšiu než 24 hodín bez toho, aby v navštívenej zemi prenocovala, pričom hlavný účel jej cesty je iný než vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenej zemi; v domácom cestovnom ruchu je osoba trvalo usídlená v zemi, ktorá cestuje do miesta odlišného od trvalého bydliska a bežného životného prostredia, na dobu kratšiu než 24 hodín, bez toho, aby v navštívenom mieste prenocovala, pričom hlavný účel jej cesty je iný než vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste.

Vymedzenie územia

V regióne NUTS II – západné Slovensko žije 1 866 652 obyvateľov (Štatistický úrad SR, 2010). Priemerná hustota obyvateľstva je 125 obyv./km². Región je tvorený tromi VÚC (Trnavským, Trenčianskym a Nitrianskym krajom), 23 okresmi a 881 obcami (z toho 49 miest). Rozloha územia je 14 992,4 km². Severnú hranicu územia tvorí štátna hranica s Českou republikou (mapa 1). Východnú od severu na juh lemuje región NUTS II – Stredné Slovensko. Z juhu je to štátna hranica s Maďarskom a západnú tvorí v smere od severu na juh štátna hranica s Rakúskom a región NUTS II – Bratislavský kraj.

Mapa 1: Región NUTS II. – Západné Slovensko

Map 1: Region NUTS II – Western Slovakia



Zdroj: Kasagrand, A. by ArcGis 9.3, 2012

Postavenie územia v rámci rajonizácie regiónov cestovného ruchu

Podľa rajonizácie cestovného ruchu (Ministerstvo hospodárstva, 2005) delíme územie Slovenska do 21 regiónov cestovného ruchu. Územie regiónu NUTS II Západné Slovensko je pri tomto delení tvorené ôsmimi regiónmi. Päť z nich – Podunajský, Dolnopovažský, Strednopovažský, Nitriansky, Hornonitriansky, sa nachádza výlučne na jeho území. Do troch – Severopovažského, Záhorskeho a Ipeľského zasahuje len čiastočne. Pri zaradení regiónov do významových kategórií, je územie tvorené územiami medzinárodného významu (okres Považská Bystrica, Púchov, mestá a okolia miest Trenčín, Piešťany, Trnava, Nitra, Bojnice, Komárno, Štúrovo, či tok Dunaja v okrese Dunajská Streda), národného významu (okresy Ilava, Prievidza, Bánovce nad Bebravou, Nové Mesto nad Váhom, Topoľčany, Partizánske, Hlohovec, Zlaté Moravce, Šaľa, Galanta, Nové Zámky, Komárno, Štúrovo, časť okresov Levice, Myjava), regióny nadregionálneho významu (Senica, Skalica, časť okresu Myjava v blízkosti Brezovej pod Bradlom) a regionálneho významu (juhovýchodná časť okresu Levice patriaca do Ipeľského regiónu CR). Plošne najväčšiu časť územia zaraďujeme do regiónov s národným významom, nasledujú tie s medzinárodným, nadregionálnym a regionálnym.

Analýza

V roku 2001 navštívilo región NUTS II - Západné Slovensko spolu 660 702 návštevníkov, ktorí tu prenocovali 2 652 312 krát. Priemerná dĺžka pobytu jedného návštevníka bola 4 dni. Najviac ich navštívilo Trnavský kraj. V tomto kraji sa ľudia i najdlhšie zdržali (v priemere až 5,3 dňa) (tab. 1). Naopak najmenej atraktívnym krajom bol (z hľadiska dĺžky aj početnosti) Nitriansky kraj.

Tab. 1: Počet návštevníkov, prenocovaní a priemerná dĺžka ich návštev v roku 2001

Table 1: The number of visitors, nights and average length of their visits in the year 2001

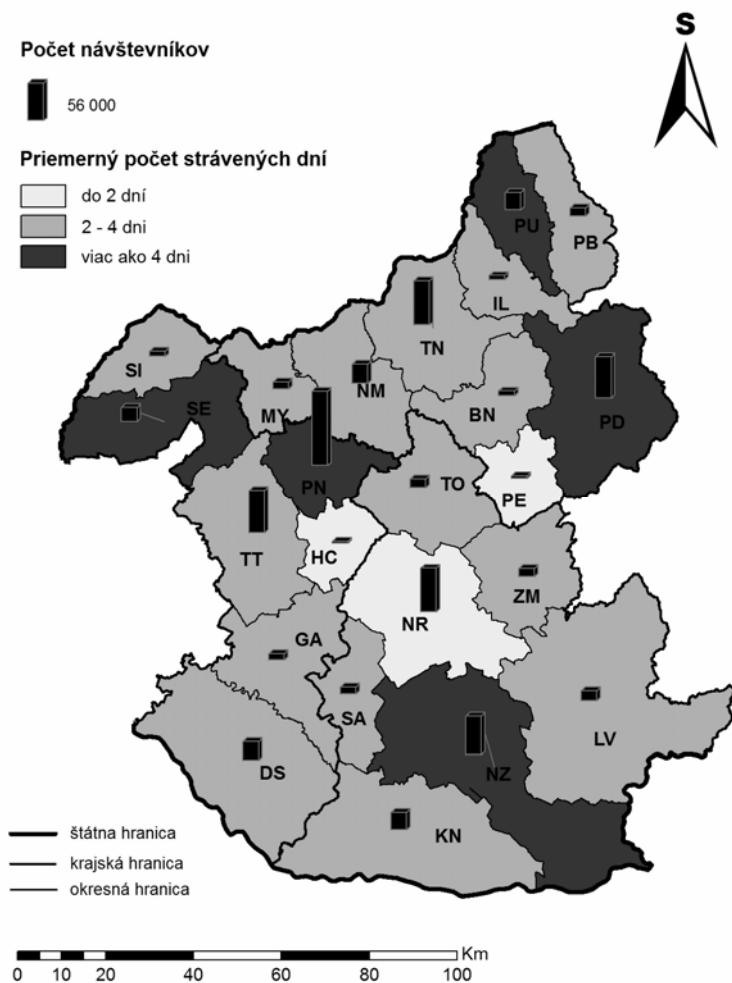
Územie	počet prenocovaní	počet návštevníkov	dĺžka návštevy
Trnavský kraj	1 282 963	244 300	5,3
Trenčiansky kraj	796 987	219 590	3,6
Nitriansky kraj	572 362	196 812	2,9
Región NUTS II – Západné Slovensko	2 652 312	660 702	4,0

Zdroj: Štatistický úrad SR, Databáza Regdat, 2012

Pri charakteristike na úrovni okresov sú najzaujímavejšími z hľadiska návštevnosti CR okresy Piešťany, Prievidza (pravdepodobne vďaka mestu Bojnice), Nové Zámky, Senica a Púchov.

Mapa 2: Počet návštevníkov a dĺžka ich pobytu v regióne NUTS II – Západné Slovensko v roku 2001

Map 2: The number of visitors and length of their visits in region NUTS II – Western Slovakia in the year 2001



Zdroj: Kasagrandá, A. by ArcGIS 9.3, 2012

V týchto štyroch okresoch je priemerná dĺžka pobytu vyššia ako štyri dni (v okresoch Piešťany je to dokonca 7,6 a Senica 6,7 dňa). Najkratšie sa ľudia zdržali v okrese Nitra, Hlohovec a Partizánke (mapa č. 2) (v priemere menej ako dva dni). Dĺžka pobytov sa v ostatných okresoch pohybuje v rozpätí 2 až 4 dni (Databáza RegDat, 2012).

Zaujímavý je ukazovateľ počtu návštevníkov v niektorých okresoch. Napríklad okres Nitra bol v roku 2001 „tranzitným“ miestom pre návštevníkov. Počtom prenocovaní patrí k tým „najhorší“, no absolútnou početnosťou návštev (64 711) sa zaraďuje medzi top miesta v celom regióne NUTS II - Západné Slovensko. Viac ľudí prišlo iba do Piešťan (111 299), a Trenčína (65 759). Okresy s relatívne veľkou návštevnosťou sú tiež okresy Trnavy (63 857), Prievidze (61 791) a Nových Zámkov (57 433). Za touto skupinou okresov nasledujú ďalšie (Komárno, Dunajská Streda, Levice, Senica, Nové Mesto nad Váhom, Púchov), ktoré však početnosťou návštev podstatne zaostávajú. Najmenej atraktívne sú okresy Hlohovec (2734), Partizánske (3149), Ilava (5648) a Bánovce nad Bebravou (7013) (Databáza RegDat, 2012).

V roku 2010 navštívilo región NUTS II - Západné Slovensko spolu 710 884 návštevníkov, ktorí tu prenocovali 2 661 753 krát. Priemerná dĺžka pobytu sa skrátila na 3,7 dňa (tabuľka č. 2). Najviac návštevníkov bolo v Trenčianskom, naopak najmenej v Trnavskom kraji. Najdlhšie sa ľudia zdržali v Trnavskom kraji (4,4 dňa).

Tab. 2: Počet návštevníkov, prenocovaní a priemerná dĺžka ich návštev v roku 2010

Table 2: The number of visitors, nights and average length of their visits in the year 2010

Územie	počet prenocovaní	počet návštevníkov	dĺžka návštevy
Trnavský kraj	997 376	228 359	4,4
Trenčiansky kraj	972 937	247 488	3,9
Nitriansky kraj	691 440	235 037	2,9
Región NUTS II – Západné Slovensko	2 661 753	710 884	3,7

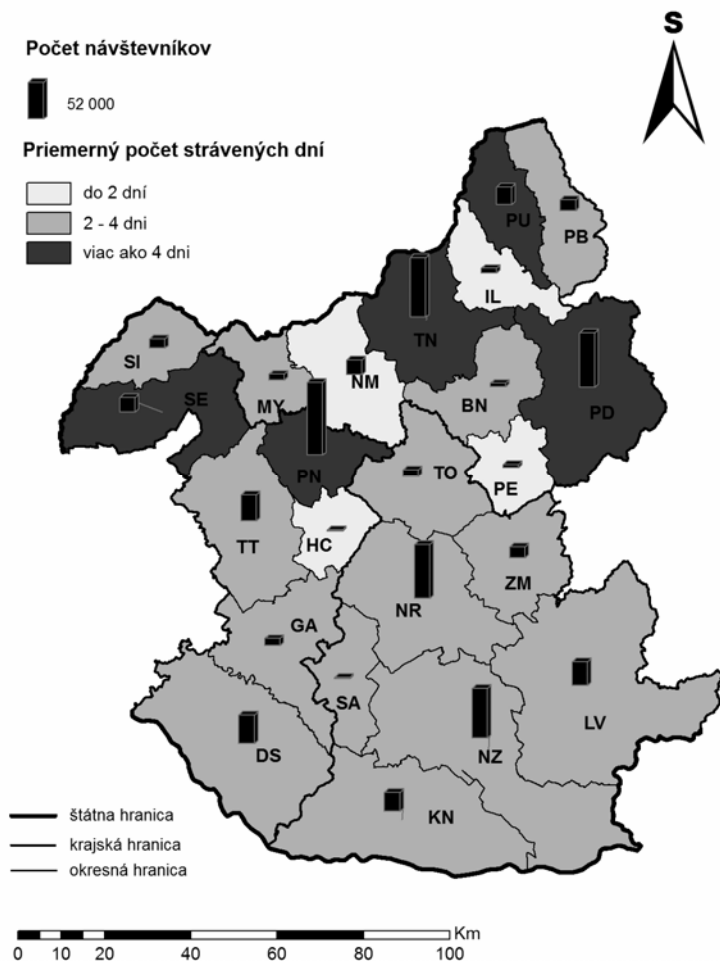
Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza RegDat, 2012

Pri charakteristike na úrovni okresov bol v roku 2010 najatraktívnejším miestom z hľadiska dĺžky pobytu okres Piešťany (5,9 dňa), Senica (5,6 dňa) spolu s okresmi Prievidza, Púchov (4,9 dňa) a Trenčín (4,1 dňa). Významný nárast zaznamenal i okres Nitra, kde sa priemerná dĺžka návštevy zvýšila z 1,9 v roku 2001 na 3,0 dňa v roku 2010 a už spomínaný okres Trenčín (z 2,2 na 4,1 dňa).

Najmenej atraktívnymi miestami z hľadiska dĺžky pobytu ostali Hlohovec a Partizánske a pridali sa k nim Ilava a Nové Mesto nad Váhom (Databáza RegDat, 2012).

Mapa 3: Počet návštevníkov a dĺžka ich pobytu v regióne NUTS II – Západné Slovensko v roku 2010

Map 3: The number of visitors and length of their visits in region NUTS II – Western Slovakia in the year 2010



Zdroj: Kasagrandá, A. by ArcGIS 9.3, 2012

Najnavštevovanejšími okresmi ostávajú aj v tomto roku Piešťany (104 290), Trenčín (85 183), Prievidza (78 080) a Nitra (76 909), ku ktorým pribúdajú Nové Zámky (71 233) a opúšťa ich Trnava (37 257). Po nich nasleduje skupina okresov s počtom návštevníkov okolo 20 – 40 tisíc (Dunajská Streda, Komárno, Levice, Senica, Púchov a Nové Mesto nad Váhom). Najmenej atraktívnymi ostávajú okresy Hlohovec (1 702), Partizánske (3 968), Bánovce nad Bebravou (4 922), ku ktorým sa pridáva Šaľa (2 057) (Databáza Regdat, 2012).

Diskusia

Snažili sme sa zistiť aké sú rozdiely v početnosti návštevníkov a dĺžke ich pobytu v jednotlivých subregiónoch územia regiónu NUTS II – Západné Slovensko. Robili sme tak postupne na úrovni krajov a okresov. Porovnali a analyzovali sme zmenu počtu návštevníkov v takmer desaťročných chodoch. Ako čiastkový cieľ sme chceli overiť, či vymedzenie území z hľadiska atraktivity pre rozvoj cestovného ruchu (na úrovni území medzinárodného, celonárodného, nadregionálneho a regionálneho významu) korešponduje s predpokladmi pre ňu vytýčenými.

Zistili sme, že regióny vymedzené v rámci rajonizácie ako tie s medzinárodným významom sú i reálne najnavštevovanejšie. Tento fakt sa nám ukázal pri okresoch Piešťany, Púchov, Nitra, Prievidza (pravdepodobne vďaka tesnej blízkosti mesta Bojnice), Senica (a časť okolo Šaštína – Stráže), Trnava a Trenčín (pravdepodobne i vďaka Trenčianskym Tepliciam). Rovnako významne viac návštevníkov prišlo v roku 2001 i do okresu Šaľa. Naopak časti územia definované ako tie s najmenším predpokladom sú i reálne najmenej navštevované (východná časť okresu Levice, príp. Skalica). K nim sa pričlenili i relatívne malé okresy Hlohovec, Partizánske a Ilava.

Pri sledovaní zmien a vývoja cestovného ruchu medzi rokmi 2001 a 2010 sme zaznamenali zaujímavé skutočnosti. V roku 2001 bol jednoznačne najnavštevovanejší Trnavský kraj (počtom prenocovaní, priemernou dĺžkou návštevy i počtom návštevníkov). V roku 2010 sa však v dvoch ukazovateľoch prepadol (počtom návštevníkov na posledné miesto v rámci NUTS II Západné Slovensko a počtom prenocovaní na druhé miesto za Trenčiansky kraj). Ostalo mu iba jedno prvenstvo a to v priemernej dĺžke návštev (i tu však zaznamenal výrazný prepad z 5,3 na 4,4 dňa). Naopak Trenčiansky kraj si polepšil vo všetkých štatistikách a Nitriansky kraj si v dvoch polepšil a jedna ostala nezmenená.

V celej NUTS II došlo k zvýšeniu návštevníkov o približne 50 000 a pri sledovaní počtu prenocovaní je zaznamenaný nárast o približne 10 000. Ukazovateľ nárastu počtu návštevníkov treba hodnotiť pre ďalší rozvoj územia kladne, žiaľ turisti sa tu zdržali priemerne o 0,3 dňa menej ako v roku 2001 (pokles z 4,0 na 3,7 dňa). Pri zvýšení počtu návštevníkov o 50 000 a počtu prenocovaní len o 10 000 sledujeme zmenu územia postupne na „tranzitný región“.

Najväčšími „tigrami“ v raste počtu návštevnosti i dĺžke prenocovaní návštevníkov sú jednoznačne okresy miest Trenčín a Nitra. V Trenčíne sa priemerná dĺžka návštevy zvýšila o takmer dva dni (z 2,2 na 4,1 dňa) a rovnako významne sa zvýšil i počet návštevníkov (takmer o 20 000). V Nitre stúpol počet návštevníkov o viac ako 12 000 a priemerná dĺžka návštevy sa zvýšila z 1,9 na 3,0 dňa. Pri ostatných okresoch sme nezaznamenali nárast u oboch ukazovateľov (buď sa zvýšil počet návštevníkov a klesla dĺžka ich pobytu v území alebo naopak).

Najväčší prepad zaznamenali okresy Trnava a Šaľa. V Trnave klesol počet návštevníkov takmer na polovicu (zo 63 857 na 37 257) a Šaľa si pohoršila v oboch ukazovateľoch (dĺžka návštevy klesla z 3,9 na 2,7 dňa a počet návštevníkov 10 658 na 2057). Návštevnosť klesla i v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava. Významný pokles bol zaznamenaný i pri okrese Piešťany (takmer o 8 000 návštevníkov), pri ktorom sa i skrátila priemerná dĺžka pobytu (zo 7,6 dňa na 5,9). Tento okres však ostáva aj naďalej jednoznačným lídrom cestovného ruchu regiónu NUTS II – Západné Slovensko.

Záver

V článku sme poukázali na vývoj turizmu v takmer desaťročných obdobiach v regióne NUTS II – Západné Slovensko. Pre porovnanie sme si zvolili roky 2001 a 2010, na ktorých sme chceli zistiť akým smerom sa cestovný ruch západného Slovenska uberá. Zistili sme, že sa pomaly skracuje dĺžka pobytu návštevníkov, ale paradoxne ich počet pribúda. Do popredia sa dostávajú kultúrne centrá ako Nitra, či Trenčín. Naopak okresy ako Myjava, Šaľa, či Bánovce nad Bebravou svojich návštevníkov pomaly strácajú. Rovnako sa potvrdilo, že najnavštevovanejšími miestami západného Slovenska sú miesta charakterizované ako tie s medzinárodným významom.

Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia projektu VEGA 1/1143/12 Regióny: vývoj, transformácia a regionálna diferenciácia.

Literatúra

Databáza regionálnej štatistiky (RegDat). c 2012. In Štatistický úrad SR [online]. c2012. [cit. 2012-09-26]. Dostupné na internete: <http://pxweb.statistics.sk/pxwebslovak/index.htm>

Gúčik, M. 2010. Cestovný ruch – Úvod do štúdia. Banská Bystrica : Slovak-Swiss Tourism, 2010, 307 s. ISBN 978-80-89090-80-0

Krogmann, A. 2010. Prednášky z predmetu „Marketing a manažment územia II“ v letnom semestri akademického roka 2009/2010, Nitra : UKF v Nitre, 2010.

Kučerová, J. 1999. Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 1999, 83 s. ISBN 80-805-5307-6

- Mariot, P. 1983.** Geografia cestovného ruchu. 1.vyd. Bratislava : Slovenská akadémia vied, 1983. 252 s. 71-053-83
- Nemčanský, M. 1999.** Odvetví cestovního ruchu, vybrané kapitoly I. díl. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 1999. 278 s. ISBN 80-7248-034-0.
- Otrubová, E. 2003.** Humánna geografia II: Geografia zahraničného obchodu, Geografia cestovného ruchu. Košice : Univerzita P. J. Šafárika. 2003. 105 s.
- Rajčáková E. – Švecová A., 2003.** Program rozvoja turizmu pre región Horné Požitavie. Bratislava : Regionálnogeografické štúdie. 83 s. ISBN 20-89080-55-3
- Weiss, a i. 2005.** Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike, vyd. Bratislava: MH SR (odbor Cestovného ruchu). 2005. 90 s.

NUTS II – WEST SLOVAKIA AS TOURIST DESTINATION

Summary

We showed in this article on the development of tourism in the NUTS II – Western Slovakia in the nearly ten-year periods. For comparison, we have chosen the years 2001 and 2010, on which we wanted to find out what direction of the tourism is going in western Slovakia. We founded, that is slowly reduces the length of stay of visitors, but, paradoxically, their number is increasing. To the foreground comes the cultural center like Nitra, and Trenčín. On the other side are districts such as Myjava, Šaľa, and Bánovce nad Bebravou which slowly loses their visitors. It is also confirmed, that the most visited sites of western Slovakia are places characterized as those with international importance.

Mgr. Anton Kasagrandá

Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny

PF UK v Bratislave

Mlynská dolina B-1, 842 15 Bratislava

E – mail: kasagrandá@fns.uniba.sk